

Chrismamis, Apeldoorn, 17 april 2019

Enkele weken geleden was ik uitgenodigd door een groepje orthodox-protestantse mannenbroeders, die mij graag eens wilden horen over mijn persoonlijke spiritualiteit. Tevoren hadden ze mij een lijst met uitdagende vragen gestuurd, overigens niet met verkeerde bedoelingen. Een van de vragen was: 'U gelooft dat in het sacrament van de Eucharistie brood en wijn werkelijk het Lichaam en Bloed van Christus zijn. Is dat bedoeld als een manier om God te kunnen aanraken?'

Als wij proberen God aan te raken, dan komen we niet ver. Dit is voor ons eenvoudigweg onmogelijk. Maar in de sacramenten gebeurt het omgekeerde: God raakt ons aan. En dat doet Hij via de Heilige Geest. Jezus bewerkt onze verlossing door Zijn kruisdood en verrijzenis *voor* ons, de Heilige Geest bewerkt die *in* ons.

Om ons aan te raken maakt God in de sacramenten gebruik van vier stoffelijke zaken: water, brood, wijn en olijfolie.

Water wordt door alle mensen gebruikt: het is überhaupt nodig voor elke vorm van leven. Het water van het doopsel schenkt ons geen gewoon leven, maar eeuwig leven: we krijgen de gave van de Heilige Geest, die in ons de verlossing van de erfzonde bewerkt en deel geeft aan Gods leven. Het doopsel is het begin van onze verrijzenis, die haar voltooiing vindt in de eeuwige verrijzenis naar ziel en lichaam aan het einde van de tijd.

Brood, wijn en olijfolie zijn typisch elementen die ontleend zijn aan het leven en de eredienst in het Midden-Oosten. Jezus, Gods Zoon, is voor ons mens geworden en is onze geschiedenis binnengetroten en wel op een bepaalde concrete plaats, in Palestina. Hij was een Jood en de Kerk die Hij stichtte verspreidde zich vanuit het Midden-Oosten, Jeruzalem, over de hele wereld. Het wekt dan ook geen bevreemding dat zij in haar eredienst stoffelijke dingen als tekenen gebruikt die uit het leven of de eredienst van Midden-Oosten stammen.

Brood is wat we voor ons dagelijks leven nodig hebben. En eenmaal het Lichaam van Christus geworden is het ons voedsel voor onderweg op onze reis naar het Eeuwige beloofde Land, de Hemel. Straks zullen we vlak vóór en tijdens de wijding van het chrisma het lied zingen: 'Anima Christi, sanctifica me', met daarin de regel 'Corpus Christi, salva me', dat wil zeggen "Lichaam van Christus red mij". Bedoeld is 'red mij voor de eeuwigheid'.

Wijn staat in principe voor iets feestelijks. We kunnen het ons niet genoeg realiseren dat het grootste feest dat wij in dit leven kunnen vieren, de Eucharistieviering is. Want door Zijn Lichaam en Bloed komt Christus daadwerkelijk in ons midden en ontvangen wij Hem. In dit sacrament worden we als het ware het meest intensief door God aangeraakt. In het zojuist aangehaalde lied 'Anima Christi, sanctifica me' zingen we ook 'Sanguis Christi, inebria me': 'Bloed van Christus, maak mij dronken'. Vermoedelijk om u niet teveel te shockeren, staat in het boekje als vertaling 'Bloed van Christus, verblijd mij', maar in het Latijn staat er toch heus: 'maak mij dronken', dat wil zeggen dronken van geluk. Want een intensievere aanraking door God en dus een feestelijker moment in ons leven dan de Eucharistieviering bestaat er niet.

De olijfolie brengt ook tot uitdrukking op welke wijze God ons aanraakt in de sacramenten waarin olijfolie wordt gebruikt. Olijfolie dient als medicijn, voedsel, als middel om het lichaam te reinigen en het schoonheid te verlenen. Zowel in het Oude Testament als in de christelijke Kerk worden koningen en priesters gezalfd. Jezus wordt tot koning en priester tegelijk gezalfd als Hij wordt gedoopt door Johannes de Doper in de Jordaan. In de Evangelielezing in deze viering zegt Jezus daarover:

“De Geest des Heren is over Mij gekomen, omdat Hij Mij gezalfd heeft.”

Deze Geest heeft Hij aan Zijn Kerk, dus aan ons, doorgegeven met Pinksteren

De zalving met olie staat voor de gave van de Heilige Geest. De olie die door de huid binnendringt is een teken van de Heilige Geest die ons doordringt. Op elk moment in ons leven kunnen we ons zo door God via de Heilige Geest op verschillende manieren en met een verschillende intensiteit laten aanraken. In de zalving met de olie voor de geloofsleerlingen geeft de Heilige Geest mensen die worden voorbereid op het Doopsel de kracht om toe te groeien naar het moment waarop zij kind van God en lid van Zijn familie, de Kerk, worden. Door de zalving met chrisma geeft de Heilige Geest ons in het vormsel de kracht om actief in woord en daad getuigen te zijn van Christus in deze wereld.

Door de kracht van de Heilige Geest bij de ziekenzalving krijgen zieken de moed en de kracht om zich in hun lijden met dat van Jezus te verenigen. Wie heeft meegemaakt dat zieken bewust het sacrament van de ziekenzalving ontvangen, weet hoeveel kracht en vreugde dit aan hen kan geven, ook als zij weten dat hun sterven onafwendbaar is. Het is een grote bemoediging om zich door de biecht, de ziekenzalving en de communie bewust voor te bereiden op de eeuwige ontmoeting met Christus, onze Rechter en Verlosser. De olijfolie verwijst naar de Olijfberg, waar Jezus gevangen werd genomen, vrijwillig Zijn lijden op zich nam en Zijn Hemelvaart plaatsvond. Jezus' lijden en Zijn Hemelvaart zijn werkzaam in de gezegende of gewijde olijfolie, die we bij de toediening van een aantal sacramenten gebruiken.

Ten slotte, door de gave van de Heilige Geest wordt de priester bij de wijding zo intens in zijn 'zijn' met Christus verbonden, dat hij Deze in persoon vertegenwoordigt. Daardoor kan hij, na te hebben gebeden dat door de kracht van de Heilige Geest brood en wijn het Lichaam en Bloed van Christus worden, over deze gaven dezelfde woorden uitspreken als Christus bij het Laatste Avondmaal. Hier worden zij daadwerkelijk Diens Lichaam en Bloed.

De sacramenten staan in de christelijke eredienst centraal. Op alle momenten van het leven kunnen we ons op verschillende manieren en met verschillende intensiteit via de Heilige Geest in de sacramenten door God laten aanraken. Wie dit bewust gelooft, heeft echt reden om dronken te zijn van geluk. Dat geluk dat reikt tot de bodem van de ziel wens ik u in dit Paastridium van harte toe. Amen.